

Združeni zadevi T-111/01 in T-133/01

**Saxonia Edelmetalle GmbH in J. Riedemann, likvidacijski
upravitelj družbe ZEMAG GmbH,**

proti

Komisiji Evropskih skupnosti

„Državne pomoči – Prestrukturiranje – Zloraba državnih pomoči – Vračilo
pomoči – Člen 88(2) ES – Uredba (ES) št. 659/1999“

Sodba Sodišča prve stopnje (prvi razširjeni senat) z dne 11. maja 2005 . . . II - 1585

Povzetek sodbe

- 1. Pomoči, ki jih dodelijo države – Upravni postopek – Obveznost Komisije, da zainteresirane stranke obvesti, da lahko predložijo pripombe – Oblika in vsebina obvestila (člen 88(2) ES; Uredba Sveta št. 659/1999, člena 6(1) in 16)*

2. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Upravni postopek – Obveznost Komisije, da kadar država članica ne izpolni njene odredbe o predložitvi podatkov, povpraša zainteresirane stranke – Neobstoj*
(Uredba Sveta št. 659/1999, členi 13(1), 14 in 16)
3. *Ničnostna tožba – Tožbeni razlogi – Tožbeni razlogi, ki se lahko navajajo zoper odločbo Komisije na področju državnih pomoči – Tožbeni razlogi, ki niso bili navajani v upravnem postopku – Razlika med pravnimi tožbenimi razlogi, ki so dopustni, in dejanskimi tožbenimi razlogi, ki niso dopustni*
(člena 88(2) ES in 230 ES)
4. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Pomoči, ki jih odobri Komisija – Prejemnikova zloraba – Dokazno breme Komisije – Zavrnitev zadevne države članice, da izpolni odredbo o predložitvi podatkov – Posledice*
(člen 88(2) ES; Uredba Sveta št. 659/1999, členi 1(g), 13 in 16)
5. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Pomoči, ki jih odobri Komisija – Prejemnikova zloraba – Diskrecijska pravica Komisije – Sodni nadzor – Meje*
6. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Vračilo nezakonite pomoči – Obveznost, ki izhaja iz nezakonitosti – Predmet – Vzpostavitev v prejšnje stanje – Smiselna uporaba ob zlorabi pomoči*
(člen 88(2) ES; Uredba Sveta št. 659/1999, členi 1(g), 14 in 16)
7. *Akti institucij – Obrazložitev – Obveznost – Obseg – Zavrnitev, da bi se v odločbi, s katero je naloženo vračilo nezakonite pomoči, upoštevali podatki, ki jih je država članica posredovala na podlagi odredbe*
(člen 253 ES; Uredba Sveta št. 659/1999, člena 10(3) in 13(1))

1. Postopek nadzora nad državnimi pomočmi je glede na svojo splošno zasnovano postopek, ki se sproži proti državi članici, ki je v skladu s svojimi obveznostmi do Skupnosti odgovorna za dodelitev pomoči, in ne zoper upravičenca oziroma upravičenke pomoči.

Pojem „zainteresirana stranka“ v smislu člena 88(2) ES se nanaša na nedoločeno število naslovnikov. Iz tega izhaja, da člen 88(2) ES ne zahteva, da se posamično pozove vsak subjekt. Njegov edini cilj je zavezati Komisijo k temu, da skrbi za to, da so vse potencialne zadevne

stranke obveščene in da jim je omogočeno, da navajajo svoje trditve. V teh okoliščinah je objava sporočila v Uradnem listu Evropskih skupnosti ustrezno sredstvo seznanjanja vseh zadevnih strank z uvedbo postopka. Zato na podlagi te sodne prakse vloga vira podatkov za Komisijo v okviru upravnega postopka po členu 88(2) ES v bistvu pripada zadevnim strankam.

Ker je Komisija s sporočilom, objavljenim v Uradnem listu Evropskih skupnosti, pozvala prejemnike pomoči, ki so bile prvotno odobrene s predhodno odločbo, naj predložijo svoje pripombe glede morebitne kršitve zadevne odločbe zaradi uporabe teh pomoči na način, ki je v nasprotju s to odločbo, in se ti upravičenci na to niso odzvali, Komisija ni kršila nobene njihove pravice.

(Glej točke 47, 48, 50, 51 in 53.)

Seveda zgolj dejstvo, da so bile zadevne stranke obveščene, da bo uveden formalni postopek preiskave, ne zadostuje za to, da so lahko učinkovito navajale svoje pripombe. V zvezi s tem iz člena 6(1) Uredbe št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88 ES], ki v skladu s členom 16 te uredbe velja tudi za zlorabe pomoči, izhaja, da mora biti odločba o začetku formalnega postopka preiskave kljub nujni začasni naravi presoje, ki jo vsebuje, zadosti določna, da zadevnim strankam omogoča, da se lahko učinkovito udeležijo formalnega postopka preiskave, v katerem lahko navajajo svoje trditve. V ta namen je dovolj, da se zadevne stranke lahko seznanijo z obrazložitvijo Komisije.

2. Iz člena 13(1) Uredbe št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88 ES] izhaja, da lahko Komisija, če država članica ne izpolni njene odredbe o predložitvi določenih podatkov, zaključi formalni postopek preiskave in sprejme odločbo o združljivosti ali nezdružljivosti pomoči s skupnim trgovim na podlagi razpoložljivih podatkov. S tako odločbo se lahko pod pogoji, določenimi v členu 14 Uredbe št. 659/1999, zahteva, naj upravičenec vrne že prejeto pomoč. V skladu s členom 16 Uredbe št. 659/1999 se v

primeru zlorabe pomoči določbe členov 13 in 14 uporabljajo smiselno. Iz teh določb izhaja, da Komisija ni dolžna opraviti poizvedb pri zadevnih strankah, če država članica ne izpolni odredbe Komisije o predložitvi podatkov.

Razen v določenih, zelo izjemnih primerih se taka rešitev lahko uporablja, če se podjetje ni udeležilo postopka preiskave po členu 88(2) ES.

(Glej točke od 67 do 69.)

(Glej točko 58.)

3. V okviru tožbe za razglasitev ničnosti po členu 230 ES se zakonitost pravnega akta Skupnosti presoja glede na dejstva in pravo v času izdaje akta. Še posebej se ocene Komisije presojajo samo na podlagi podatkov, ki jih je ta imela med izvedbo teh ocen.
4. Iz člena 88(2) ES v zvezi s členom 1(g) in členom 16 Uredbe št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88 ES] izhaja, da mora Komisija načeloma dokazati, da je upravičenec pomoči, ki jih je v skladu s prejšnjo odločbo predhodno odobrila, v celoti ali delno zlorabil. Če tega ne dokaže, je treba za te pomoči šteti, da so zajete z njeno predhodno odločbo o odobritvi.

Iz tega sledi, da ne more biti dopustno, da se tožeča stranka, če se je udeležila postopka preiskave po členu 88(2) ES, sklicuje na trditve o dejstvih, ki Komisiji niso bila znana in jih ni posredovala med postopkom preiskave. Vendar pa zadevni stranki nič ne preprečuje, da zoper dokončno odločbo ne bi razvila pravnega razloga, ki ga ni uveljavljala v fazi upravnega postopka.

Kljub temu pa sklicevanje člena 16 Uredbe št. 659/1999 na člen 13 Komisijo pooblašča, da v primeru neizpolnitve odredbe o predložitvi podatkov sprejme odločbo o zaključku formalnega postopka preiskave na podlagi razpoložljivih podatkov. Če država članica ne sporoči dovolj jasne in natančne uporabe

pomoči, glede katere Komisija na podlagi razpoložljivih podatkov izrazi dvom o spoštovanju njene predhodne odločbe o odobritvi, lahko Komisija upravičeno ugotovi zlorabo zadevnih pomoči.

(Glej točki 86 in 93.)

5. Kadar preučitev, ki jo mora opraviti Komisija, obsega upoštevanje in oceno kompleksnih ekonomskih dejstev in gospodarskih okoliščin in ker sodišče Skupnosti s svojo oceno ne more nadomestiti ocene Komisije, se mora nadzor s strani Sodišča prve stopnje omejiti na preverjanje spoštovanja postopkovnih pravil in pravil za obrazložitev, preveritev vsebinske pravilnosti dejstev, na to, da ni bila storjena očitna napaka pri presoji in da niso bila zlorabljena pooblastila. Navedeno velja, kadar Komisija preučuje, ali je upravičenec do pomoči, ki jih je v skladu s prejšnjo odločbo predhodno odobrila, v celoti ali delno zlorabil.

(Glej točki 90 in 91.)

6. Po pravu Skupnosti mora Komisija, če ugotovi, da pomoči niso združljive

s skupnim trgom, državi članici, ki jih je nakazala, ukazati, da od prejemnikov zahteva vračilo teh pomoči. Odprava nezakonite pomoči z njenim vračilom je logična posledica ugotovitve njene nezakonitosti in ima za cilj vzpostavitev prejšnjega stanja. Ta cilj je dosežen, ko prejemniki ali z drugimi besedami podjetja, ki so imela od pomoči dejansko korist, zadevne pomoči vrnejo, po potrebi skupaj z zamudnimi obrestmi. S tem vračilom namreč prejemnik izgubi prednost, ki jo je imel v primerjavi s svojimi konkurenti na trgu in se ponovno vzpostavi položaj, kakršen je bil pred izplačilom pomoči. Zato je glavni cilj vračila nezakonito izplačane pomoči odprava izkrivljene konkurence, ki je bila povzročena s konkurenčno prednostjo, nastalo z neupravičeno pomočjo.

Načeloma za vračilo pomoči, ki jih izplača država članica, ki so na podlagi odločbe Komisije v skladu s členom 88(2) ES in členom 1(g) Uredbe št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88 ES] opredeljene, kot da so bile predmet zlorabe, ne more veljati nič drugega. V tem smislu zadošča ugotovitev, da člen 16 Uredbe št. 659/1999 med drugim določa, da se člen 14 iste uredbe, kolikor nalaga, da se od prejemnika pridobi vračilo pomoči, ki je bila razglašena kot nezakonita, smiselno uporablja v primeru zlorabe pomoči.

Zato se vračilo zlorabljeni pomoči, da se odpravi izkrivljena konkurenca, ki je bila povzročena s konkurenčno prednostjo, ki je posledica te pomoči, načeloma zahteva od podjetja, ki je od nje imelo dejansko korist in ki lahko ni podjetje, ki je navedeno kot prejemnik v odločbi, s katero je bila pomoč odobrena.

(Glej točke od 111 do 115 in 125.)

7. Obrazložitev odločbe izpolni zahteve člena 253 ES le, če je prilagojena naravi zadevnega pravnega akta in jasno in nedvomno izraža presojanje organa Skupnosti, ki je izdal pravni akt, tako da zadevne stranke iz njega razberejo razloge za izdan ukrep in lahko sodišče Skupnosti izvaja svoj nadzor. V obrazložitvi ni treba navesti vseh dejanskih ali pravnih vidikov, ki so bili upoštevani, ampak se mora ta presojati ne zgolj glede na njeno besedilo, ampak tudi glede na njen kontekst in vsa pravna pravila, ki zadevno področje urejajo.

V zvezi tem lahko Komisija v okviru odredbe, ki jo je izdala na podlagi člena 10(3) Uredbe št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88 ES] v skladu s členom 13(1) te uredbe „v primeru, če država članica ne upošteva odredbe o posredovanju podatkov“, sprejme odločbo o končanju formalnega postopka preiskave na podlagi razpoložljivih podatkov, vendar ni oproščena obveznosti, da v pravno zadostni meri navede razloge, zakaj meni, da podatki, ki jih je država članica posredovala v odgovor na odredbo, ne morejo biti sprejeti za dokončno odločbo, ki jo namerava sprejeti. Taka situacija namreč ne more biti obravnavana enako kot tista, v kateri država članica Komisiji ne posreduje nobenih podatkov v odgovor na odredbo, sprejeto po členu 10(3) Uredbe št. 659/1999, in v kateri je lahko obrazložitev omejena na navedbo, da se država ni odzvala na odredbo.

(Glej točki 138 in 145.)